

ASPECTE PRIVIND REFORMAREA CONDUITEI MORAL - RELIGIOASE A COMUNITĂȚILOR OLTENE (1938-1940)

DIANA-MIHAELA PĂUNOIU*

„Regenerarea morală a națiunii” a reprezentat unul din principalele proiecte ale regimului de autoritate monarhică a regelui Carol al II-lea (10/11 februarie 1938 – 6 septembrie 1940), care s-a născut din criza interbelică românească, manifestată pe diverse planuri, dar al cărui numitor comun a fost, în opinia reprezentanților vieții politico-culturale de atunci, criza morală care se manifesta în societatea românească. Reformarea societății românești a vizat, alături de propagarea solidarității naționale și a fidelității față de regele Carol al II-lea, și reactivarea spiritului ortodox în sfera publică, prin reafirmarea preceptelor moral-creștine în viața socială¹.

În acest context, prin demersul nostru ne-am propus să evidențiem și să analizăm câteva inițiative începute de Biserica Ortodoxă Română pe lângă Ministerul de Interne, Ministerul Cultelor și Artelor sau alte ministere de resort, destinate să ajute la îndreptarea conduitei moral-religioase și sociale a populației, dintre care menționăm: păstrarea bunelor moravuri ale tineretului; schimbarea zilelor târgurilor anuale, ținute în zilele de duminică, cu ocazia sărbătorilor naționale și religioase, respectarea repausului duminical etc.

Toate trebuiau să întărească și să completeze activitatea specifică desfășurată de preoțime în direcția redresării morale a comunităților locale și, în perspectivă, a comunității naționale. Acestora li s-au adăugat și inițiativele autorităților administrative menite să crească numărul celor care frecventau biserica pentru a participa la sfintele slujbe.

Una dintre acțiunile inițiate de către reprezentanții ecleziastici a vizat păstrarea bunelor moravuri ale tineretului și ale cetățenilor. Astfel, în anul 1938, Consiliul Central Bisericesc solicita Ministerului de Interne să ia măsuri pentru reglementarea *horelor și dansurilor țărănești* și alte distracții ale tineretului din mediul rural sau din cartierele de la periferiile orașelor, făcând următoarele recomandări în acest sens: dansurile și horele sau orice activități care includeau și dansul să fie oprite în timpul postului, primăvara și vara (mai – septembrie), să se termine la ora 20:00, iar toamna și iarna (octombrie – aprilie), la ora 18:00;

* Cercetător științific III, dr., Institutul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Ploșor” din Craiova al Academiei Române; e-mail: dianamihaelapaunoiu@yahoo.com.

¹ Vezi pe larg, Diana-Mihaela Păunoiu, *Sărbătoare și propagandă în timpul regelui Carol al II-lea (1938–1940)*, București, Editura Academiei Române, 2013, pp. 21-61.

autoritățile administrative de la sate să dispună ca petrecerile să se desfășoare nu în fața cârciumilor, ci în anumite locuri, precum parcuri, grădini publice sau case/cămine culturale; să se interzică tinerilor consumul de băuturi alcoolice la asemenea distracții².

Ministerul de Interne a dat dispozițiile solicitate de către Consiliul Central Bisericesc, cu mențiunea ca horele și jocurile țărănești, care se obișnuiau în zilele de duminică și de sărbători, să nu se țină în casele de cultură, deoarece acestea din urmă aveau cu totul un alt scop, respectiv: „ascultarea de conferințe la radio sau [a] acele[lor]a organizate de cercurile culturale, precum și orice alte producții artistice, la care poate să participe întreaga populație locală”³.

Potrivit adresei directorului Căminului Cultural Județean Dolj, Ștefan I. Bălcești, trimisă, la 7 aprilie 1939, prefectului județului Dolj, horele și jocurile țărănești se țineau tot în fața cârciumilor, în pofida ordinului Ministerului de Interne din 16 aprilie 1938. Ca urmare, solicita sprijin autorității administrative pentru ca „Hora Satului” să fie organizată de către căminele culturale într-un local fixat de acestea⁴. Redăm, în anexă, adresa menționată, deoarece aceasta evidențiază rolul pe care hora satului trebuia să o aibă în păstrarea bunelor moravuri ale populației și deoarece definește viziunea reprezentanților căminelor culturale – cei care trebuiau să aplice, pe plan local, politica socio-culturală carlistă (Anexa nr.1). De asemenea, considerăm utilă redarea în anexă a răspunsului dat de prefectul județului Dolj, deoarece aceasta demonstrează că „proiectele regale” privind „ridicarea satelor” au fost îngreunate de birocrăția existentă la acea dată (Anexa nr. 2).

Correspondența administrativă dintre autoritățile centrale și cele locale, referitoare la horele și jocurile țărănești, ținute în zilele de duminică și de sărbători, relevă faptul că s-a creat o oarecare confuzie în plan local, Ministerul de Interne fiind nevoit să le solicite prefectilor să ia măsuri pentru a nu mai fi interzise horele și jocurile țărănești practicate cu ocazia nunților, botezurilor și a altor asemenea ceremonii sătești, care nu erau supuse regimului autorizațiilor prealabile⁵. De asemenea, a fost necesară și precizarea expresă că horele țărănești nu intrau în categoria evenimentelor pentru care se percepeau taxa drepturilor de autor (Anexa nr. 3).

La 26 martie 1940, Ministerul de Interne le trimitea rezidenților regali chiar o adresă în care, printre altele, se definea hora țărănească: „Prin hore țărănești se înțeleg aranjamentele organizate care au loc la lumina zilei, în loc deschis, precum și cele care se țin – cel mai târziu până la 8 seara – în localuri închise destinate acestui scop (case culturale, case naționale, case închiriate de organizatori sau în cârciumi autorizate)”⁶.

Pe de altă parte, preocupările Bisericii de a se păstra bunele moravuri ale tineretului și ale comunităților locale au interferat atât cu interesele economice ale

² Serviciul Județean Olt al Arhivelor Naționale (în continuare, se va cita: S.J.A.N., Olt), fond Prefectura Județului Olt, dosar nr. 6/1938, f. 41.

³ S.J.A.N., Dolj, fond Prefectura Județului Dolj, dosar nr. 203/1939, f. 48; Idem, fond Rezidența Regală a Ținutului Olt, Serviciul Administrativ, dosar nr. 12/1939, f. 35.

⁴ Idem, fond Prefectura Județului Dolj, dosar nr. 242/1939, f. 202.

⁵ *Ibidem*, dosar nr. 203/1939, f. 48.

⁶ Idem, fond Rezidența Regală a Ținutului Olt, Serviciul Administrativ, dosar nr. 16/1940, f. 62.

proprietarilor de cârciumi, cât și cu cele ale statului. În urma intervențiilor Camerei de Comerț și Industrie din Ploiești și a unor prefecti, la 18 iulie 1939, Ministerul de Interne emite un ordin potrivit căruia horele se puteau ține în localurile cârciumilor, cu condiția ca în cel mai scurt timp să fie construite localuri proprii în afara acestora. La baza acestei hotărâri stăteau următoarele argumente: „... aceste hore nu pot fi desființate imediat, deoarece ele sunt intrate în obiectul (*sic!*) [obiceiul – n.n.] populației rurale, fiind păstrate prin tradiție, din generație în generație, iar practicarea lor s-a făcut de obicei numai în fața cârciumilor sau saloanelor lor.

Având în vedere că proprietarii localurilor unde se țin horele nu dispun de alte încăperi, așa că ei sunt expuși prin această măsură la pagube materiale însemnate, fapt care i-ar determina la închiderea cârciumilor, păgubind astfel Statul și comunele, unde acești comercianți plătesc impozite, taxe și arenze comunale”⁷.

Ministerul de Interne lăsa la latitudinea autorităților locale competente de a acorda autorizații proprietarilor de cârciumi (care erau „majoritatea români”), de a găzdui horele și jocurile tradiționale în săli special amenajate (săli sau pavilioane special amenajate în fața cârciumilor), cu condiția ca din acele săli să se interzică accesul în cârciuma propriu-zisă⁸.

Deși a fost dat ordinul ministerial menționat mai sus, în cuprinsul Ținutului Olt, au fost găsite soluții pentru a aplica dispozițiile inițiale, conforme cu solicitările Bisericii. O asemenea situație a fost semnalată în cadrul județului Dolj, unde autoritățile administrative, în colaborare cu reprezentanții locali ai Serviciului Social au reușit să găsească locuri adecvate pentru distracție și recreere prin mutarea horelor țărănești din fața cârciumilor în fața căminelor culturale sau în imediata vecinătate a acestora. Prefectul județului Dolj aprecia că, în general, în Vechiul Regat „nu există nici o clădire sau pavilion amenajat în fața cârciumilor, pentru dansuri și hore, aceste măsuri (ordinul ministerial din 19 iulie 1939 – n.n.) privind în special Ardealul și Banatul, unde există asemenea amenajări”⁹.

Inițiativele Bisericii privind bunele moravuri ale tineretului și, în general, ale populației sătești au fost contracarate de către interesele economice ale proprietarilor de cârciumi, care, prin scăderea vânzărilor sau falimentare, puteau să aducă prejudicii financiare administrațiilor locale și, prin extensie, statului.

În atenția autorităților administrative și bisericești a stat și *schimbarea zilelor târgurile anuale, ținute în zilele de duminică, sărbători religioase și naționale*. Această inițiativă a fost demarată de către Episcopia Ortodoxă Română a Clujului, care, la sfârșitul anului 1938, adresându-se Ministerului Cultelor și Artelor, solicita mutarea târgurilor anuale în alte zile decât cele de duminică, sărbători religioase și naționale, mai ales în cuprinsul județului Arad, unde erau cele mai multe secte religioase. Argumentul pe care Episcopia respectivă îl aducea era următorul: „pentru a nu se jigni simțul religios al credincioșilor și a nu se

⁷ *Ibidem*, dosar nr. 93/1939, f. 6.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Ibidem*, dosar nr. 32/1939, f. 152.

anihila munca bisericii pentru refacerea morală a țării”¹⁰. Extinzând inițiativa și în restul țării, Ministerul Muncii a solicitat, la 30 decembrie 1938, rezidentului regal al Ținutului Olt să-și exprime punctul de vedere referitor la chestiunea respectivă.

În urma investigației, care a fost solicitată de către rezidentul regal, Romulus Scărișoreanu, în cuprinsul Ținutului Olt, efectuată de către prefecti, în colaborare cu profesorii, preoții și reprezentanții comunităților umane locale, s-a ajuns la concluzia că situația târgurilor anuale trebuie să rămână neschimbată, în sens contrar putând să aducă prejudicii bugetelor comunale și tradițiilor locale¹¹.

Referindu-se la funcționarea târgurilor anuale în zilele de duminică și de sărbători legale, prefectul județului Gorj aprecia, în adresa înaintată rezidentului regal la 28 ianuarie 1939, următoarele: „Aceste târguri fiind foarte vechi și care reprezintă o foarte mare importanță comercială și [sunt] bine cunoscute prin tradiție în sufletul cetățenilor au rămas și pe viitor să funcționeze în conformitate cu disp[ozitiile] art. 16 din legea repausului duminical.

Ele fiind centre importante, populația poate să fie aprovizionată cu cele necesare. Din punct de vedere religios nu prezintă nici un inconvenient, deoarece serviciile religioase se oficiază dimineața și târgurile încep să funcționeze după oficierea acestui serviciu, astfel sunt satisfăcute atât interesele comerciale, cât și cele religioase și vă rugăm a dispune menționarea lor”¹².

Prefectul județului Mehedinți considera, la 23 ianuarie 1939, că nu era niciun inconvenient de ordin religios pentru ca târgurile anuale (bâlciuri) să fie organizate duminica, iar în ceea ce privea târgurile săptămânale, acestea se țineau în alte zile ale săptămânii¹³.

De asemenea, prefectul județului Dolj raporta, la 26 ianuarie 1939, că situația târgurilor trebuia să rămână așa cum era, deoarece „o schimbare ar aduce mari prejudicii comunelor”¹⁴.

Prefectul județului Romanați raporta rezidentului regal, la 9 martie 1939, faptul că nu există în cuprinsul județului târguri organizate în zilele de duminică și de sărbători naționale și religioase¹⁵.

Așadar, inițiativa demarată de Episcopia Ortodoxă Română a Clujului nu și-a găsit aplicabilitate în cadrul Ținutului Olt, unde autoritățile administrative au considerat că tradițiile comunităților locale, precum și interesele economice ale administrațiilor locale și ale micilor comercianți erau importante și nu trebuiau să sufere modificări.

O altă propunere privind (re)formarea conduitei moral-religioase a comunităților locale a vizat crearea condițiilor optime pentru participarea funcționarilor publici la slujbele religioase. Astfel, la 11 mai 1938, Ministerul de Interne le cerea autorităților din subordine să ia măsurile necesare pentru *respectarea repausului duminical*, precum și pentru ca funcționarii publici să participe la slujbele

¹⁰ *Ibidem*, dosar nr. 12/1939, f. 52.

¹¹ *Ibidem*, f. 56.

¹² *Ibidem*, f. 57-57v.

¹³ *Ibidem*, f. 58.

¹⁴ *Ibidem*, f. 56.

¹⁵ *Ibidem*, f. 60.

religioase. Solicitarea era o consecință a adresei Arhiepiscopiei Sibiului, potrivit căreia „noul regim” crease posibilitatea reîntoarcerii la tradițiile spirituale și la vechile obiceiuri naționale creștine cu scopul de a „întări unitatea sufletească a neamului și influența creștină asupra Statului nostru de astăzi” și de a reveni la „reîncreștinarea Statului și a instituțiilor noastre publice”¹⁶. Pentru aceasta, însă, era necesar să li se dea creștinilor posibilitatea de a-și îndeplini datoria lor față de Biserică, iar funcționarii publici trebuiau să ofere comunităților modele pozitive în acest sens.

Redăm, mai jos, un fragment din adresa menționată, relevant pentru conturarea unei imagini de ansamblu a realităților laice din zilele de duminică și sărbători religioase și legale: „E necesar ca autoritățile de Stat civile și militare să premergească cu un bun exemplu pentru toți cetățenii, respectând repausul duminical și să fie obligate a cerceta sfânta biserică.

La țară, îndeosebi, cancelariile comunale ar trebui să fie închise măcar în timpul liturghiei, iar funcționarii comunali să fie obligați a participa [și] la slujbă, iar nu numai la Boxologiile (*sic!*) [doxologiile] sărbătorilor naționale.

În multe părți cârciumile sunt deschise în Duminici și sărbători.

Primăriile sunt deschise, se țin licitații în timpul liturghiei, se încasează dări și impozite, care stânjenesc pe credincioși în ziua destinată rugăciunii și reculegerii sufletești”¹⁷.

În acest context, Arhiepiscopia Sibiului solicita ministrului de Interne să dea dispoziții pentru oprirea activităților laice menționate, precizând că Biserica va fi recunoscătoare pentru asemenea măsuri și „își va da toată silința ca, prin activitatea ce o dezvoltă în duminici și sărbători, să pună stavilă curentelor de destrămare morală și spirituală de azi și să readucă pe indivizi și Societate la alvia vieții creștine și la izvoarele premeririi morale și naționale”¹⁸.

Autoritățile oltene au dat dispozițiile necesare atât pentru respectarea repausului duminical, cât și pentru participarea la slujbele religioase a șefilor administrativi. De exemplu, la 24 mai 1938, prefectul județului Olt ordona autorităților din subordine „ca repausul duminical să fie strict respectat și șefii aut[orităților] să meargă la biserică”¹⁹.

Participarea funcționarilor publici la serviciile religioase, oficiate cu ocazia sărbătorilor naționale și cele ale Familiei Regale, statuată de Statutul funcționarilor publici și de Regulamentul pentru aplicarea acestuia din 1923 și de Legea Cultelor în anul 1928, a fost extinsă, în mod obligatoriu, după anul 1938, și la ceremonialul de după serviciul religios²⁰.

Comportamentul șefilor de autorități și al funcționarilor publici a fost considerat, de către protagoniștii regimului carlist, imaginea funcționării sistemului, primul exemplu care trebuia oferit comunităților locale. Ori frecventarea constantă a

¹⁶ S.J.A.N., Olt, fond Prefectura Județului Olt, dosar nr. 20/1938, f. 47-47v.

¹⁷ *Ibidem*, f. 47v.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*, f. 47.

²⁰ Diana-Mihaela Păunoiu, *op. cit.*, pp. 66-67.

bisericii era una din condițiile esențiale pentru afirmarea în spațiul public a imaginii de „buni-creștini” a slujbașilor regimului.

Tot pe linia oferirii unui bun exemplu populației, în birourile autorităților trebuia să se amplaseze câte o icoană ortodoxă (Anexa nr. 4)²¹.

De asemenea, s-a încercat și schimbarea mentalității oamenilor în legătură cu pomenile făcute pentru cei decedați. Preoții erau cei care trebuiau să convingă comunitățile locale să facă pomeni în sensul adevărat al cuvântului, prin renunțarea la organizarea acestor pomeni cu rudele și oferirea mâncării copiilor săraci care frecventau cursurile școlare²² (Anexa nr. 5).

Au existat și cazuri când reprezentanții puterii în teritoriu au urmărit să creeze o „vizibilitate” mai mare a *credincioșilor și a necredincioșilor din cadrul unei comunități*. La 27 martie 1939, prefectul județului Gorj, colonelul Șerban Leoveanu, făcea un apel către preoți, învățători, funcționari administrativi și intelectuali prin care le solicita acestora „să explice și să îndemne pe toți cetățenii județului Gorj, să meargă la biserică, să-și păstreze religia, obiceiurile și datinile strămoșești neștirbite, fiind adevărata podoabă și bogăție pentru toate sufletele creștinești. Prezenta chemare se va citi populației la biserică și [la] ședințele căminelor culturale”²³.

Mai mult decât atât, prefectul „invita” preoții să îi comunice numele celor care nu veneau la biserică pentru a fi înscrși și publicați în *tabloul necredincioșilor*, care trebuia să se înființeze în fiecare comună din județ²⁴. Ori, putem afirma că această din urmă solicitare reprezenta o măsură abuzivă deoarece, înscrierea pe liste oficiale ale celor care nu participau la slujbele religioase însemna, în fapt, o stigmatizare a „necredincioșilor”, cu consecințe negative asupra vieții lor sociale și chiar profesionale. De altfel, de la începutul regimului carlist, s-a urmărit crearea unei psihologii de respingere²⁵ în rândul comunităților sociale, prin evidențierea persoanelor care nu acceptau regimul carlist și luau atitudine prin neintegrarea în structurile carliste sau prin neparticiparea activă la politica de „regenerare morală a națiunii”.

Făcând abstracție de faptul că instituirea „tabelului necredincioșilor” a jucat un rol important în creșterea numărului persoanelor care participau la slujbele religioase, prefectul județului Gorj îi raporta rezidentului regal al Ținutului Olt, în darea de seamă din data de 1 mai 1939, următoarele: „Constatănd cu ocazia inspecțiilor că numărul credincioșilor care frecventează biserica este redus, am dat în ziua de 27 februarie 1939 ordinul No. 3944 cu chemarea pentru biserică.

²¹ S.J.A.N., Olt, fond Prefectura Județului Olt, dosar nr. 20/1938, f. 44.

²² S.J.A.N., Vâlcea, fond Garda Națională a Frontului Renașterii Naționale județul Vâlcea, dosar nr. 1/1939, f. 166.

²³ S.J.A.N., Dolj, fond Rezidența Regală a Ținutului Olt, Serviciul Administrativ, dosar nr. 32/1939, f. 94-94v.

²⁴ *Ibidem*, f. 94v.

²⁵ Începutul creerii psihologiei de respingere și marginalizare a „opozanților” regimului carlist debutează odată cu plebiscitul privind Constituția Regele „Carol al II-lea” din 24 februarie 1938, când votul, exprimat oral, s-a înregistrat pe liste separate (S.J.A.N., Olt, fond Prefectura Județului Olt, dosar nr. 3/1938, f. 61v.; Diana-Mihaela Păunoiu, *op. cit.*, p. 81).

Rezultatul a fost din cel mai bun, intervenția a fost primită cu multă satisfacție de către preoți, astăzi, numărul celor care vin la biserică reprezintă aproape întreaga populație a satului”²⁶.

Inițiativele începute de către reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române sau de către autoritățile administrative, cu scopul de a (re)forma conduita moral-religioasă a comunităților locale, au vizat evenimente tradiționale, precum horele țărănești, târgurile anuale, mesele organizate pentru pomenirea morților etc. Asemenea demersuri, interferând cu interesele economice ale comunității și cu tradițiile locale, nu au avut succesul scontat. Pe de altă parte, instituirea „tabelului necredincioșilor” – mecanism de coerciție psihologică – a crescut numărul locuitorilor care frecventau biserica pentru a asista la sfintele slujbe religioase.

Documentele redactate în anexă evidențiază intențiile protagoniștilor regimului carlist de a schimba unele tradiții necorespunzătoare cu proiectele regale privind conduita „noului cetățean” sau de a reda tradițiilor sensul și scopul original, acela de a contribui la păstrarea bunelor moravuri ale comunităților umane. Totodată, acestea scot în evidență mecanismul anevoios, născut dintr-o birocratie excesivă, prin care se puneau în practică măsurile reformatoare transmise de către puterea centrală, trădând, în același timp, și o libertate de acțiune limitată a reprezentanților locali ai Serviciului Social.

Inițiativele relatate și analizate anterior, fie că au fost demarate de către autorități ecleziastice, fie de cele laice, întregesc imaginea de ansamblu a regimului de autoritate monarhică a regelui Carol al II-lea.

ASPECTS REGARDING THE REFORM OF MORAL-RELIGIOUS CONDUCT OF THE OLTENIAN COMUNITIES (1938-1940)

(Abstract)

In this paper we have proposed to highlight and analyse a few initiatives started by Romanian Orthodox Church towards Internal Ministry, Cults and Arts Ministry and other resort ministries, destined to help straighten the moral and social conduct of the population like: keeping the good behaviours of the youth: changing the days for the yearly markets, held on Sundays and national and religious holidays and respecting the Sunday rest etc. To these have been added also the initiatives of the administrative authorities with the purpose of increasing the number of those attending the church for the holy sermons. All had to fix and complete the specific activity done by the priests in the direction of moral reform of the local communities and, in perspective, of the national community.

Keywords: “moral redress of the nation”, Romanian Orthodox Church, local communities, peasants round, list of unbelievers.

²⁶ S.J.A.N., Dolj, fond Reziendența Regală a Ținutului Olt, Serviciul Administrativ, dosar nr. 32/1939, f. 87v.

ANEXA NR. 1

FUNDAȚIA CULTURALĂ REGALĂ
„PRINCIPELE CAROL”
SERVICIUL SOCIAL DIN ȚINUTUL OLT
Căminul Județean Dolj
Nr. 142
CRAIOVA, 7 Aprilie 1939
PALATUL RAMURI – TELEFON 1203

Domnule PREFECT,

Având în vedere că Ministerul de Interne, prin ordinul Nr. 7007 din 16 aprilie 1938, trimis Prefecturilor și comunicat și nouă interzice să se mai țină horele și jocurile țărănești în fața cârciumilor sătești deoarece tineretul se poate deda lesne la băuturi alcoolice amenințându-se astfel bunurile moravuri;

Și întrucât Căminele noastre Culturale sătești raportează că acest ordin nu se execută întocmai și astfel în zilele de sărbători la horele din fața cârciumilor se pot vedea scandaluri, certuri, bătaii, încăierări colective și adeseori omoruri;

Și întrucât, „Horele” și jocurile din mediul rural ar trebui să fie cel mai bun prilej de unificare sufletească a obștenilor (*sic!*) [a membrilor obștii] din acel sat și satele vecine;

Și având în vedere că din „Horă”, Fundația Culturală Regală „Principele Carol” *vo[fi]ește să facă un prilej de reînvierea tradiției jocurilor și portului românesc (subl. n.)*, căutând a elimina jocurile și cântecele triviale aduse din mahalalele orașelor;

Și având în vedere că „Hora” *trebuie să devie cel mai bun prilej de înfrățirea creației populare autentice și de izvor a cântecului, jocului și portului românesc (subl. n.)*;

Și având în vedere că „Hora” – *această distracție și petrecere colectivă – trebuie să devie o manifestare dirijată și supravegheată de persoane cu răspundere (subl. n.)* – cum ar fi membrii sfatului Căminului [cultural] – și în nici un caz organizată și dirijată de bătaușii cârciumarului satului, care tutelează „Hora” astăzi pentru desfacerea băuturilor;

Și având în vedere că *foarte multe Cămine [culturale] din județul Dolj sunt pregătite să vadă astăzi în horă o firească instituție ce trebuie înălțată și repusă în funcțiunea de bun social (subl. n.)*;

Am hotărât, bazați pe sprijinul și înțelegerea autorităților, ca „Hora Satului” să se organizeze de acum înainte prin grija Căminelor Culturale și pe locul fixat de ele.

Mutată din fața cârciumii, „Hora Satului” ar putea fi pentru Căminele Culturale și o sursă de venituri pentru acoperirea multiplelor nevoi cum ar fi: cantine școlare, farmacii, fanfare, coruri, acordări de premii pentru încurajarea și răspândirea costumului național și a produselor casnice.

În vederea acestor scopuri, urmărite de Căminele noastre Culturale, vă rugăm Domnule Prefect să binevoiți a ne da tot sprijinul D[umnea]v[oa]s[tră] pentru care Căminele vă rămân recunoscătoare.

Directorul Căminului Cultural Județean Dolj
/ss/ Ștefan I. Bălcești

Secretar
/ss/ N. Popescu

S.J.A.N. Dolj, fond Prefectura județului Dolj,
dosar nr. 242/1939, f. 202.

ANEXA NR. 2

[Nr.] 7665
1939 Aprilie 14

DOMNULE DIRECTOR,

La adresa Dvs. Nr. 142/[1]939, avem onoare a vă comunica următoarele:

Horele nu se mai țin la cârciumi, pentru care am dat deja de mult ordine și le repetăm acum, către pretori și Legiunea de Jandarmi.

Cât privește ca horele să se organizeze de [căt-re] căminele sătești, sunt perfect de acord, dar acestea nu se pot monopoliza, deoarece s-ar atinge libertatea cetățenilor.

În acest scop, Serviciul Social să ceară o Decizie Ministerială care să stipuleze acest drept pentru Cămine.

Vă rugăm să binevoiți ca pe viitor să nu mai luați nici o măsură, fără știrea noastră, în ceea ce privește contactul cu administrația și să nu neglijați comitetul județean în măsurile ce luați și pe care să nu le mai luați decât cu ordin superior și cu avizul Comitetului județean.

PREFECT

COLONEL R[OMULUS] DIMITRIU

D[OMNU]LUI ȘTEFAN I. BĂLCEȘTI DIRECTORUL CĂMINULUI [CULTURAL]
JUDEȚEAN DOLJ

S.J.A.N. Dolj, fond Prefectura Județului Dolj,
dosar nr. 242/1939, f. 203.

ANEXA NR. 3

MINISTRUL DE INTERNE

Direcțiunea Ad[ministra]ției de Stat

Nr. 4395A din 26 Martie 1940

EXCELENȚĂ,

Urmare ordinului nostru circular Nr. 888 A din 19 Ianuarie 1940, avem onoare a vă face cunoscut, după cum ne comunică Ministerul Cultelor și Artelor, Direcțiunea Generală a teatrelor și operelor române prin adresa Nr. 409/[1]940 că, deciziunea aceluși Departament Nr. 9957/[1]939 referitoare la drepturile de compozitori la localurile publice care au execuții muzicale publice, s-a modificat la capitolul „Comune rurale”, în sensul următor:

Se mențin tarifele din trecut, fixate de către Soc[ietatea] Compozitorilor Români, la localurile cu muzică permanentă.

Horele țărănești nu intră în cadrul percepției drepturilor de autori, ele fiind scutite de această taxă.

Prin hore țărănești se înțeleg aranjamentele organizate care au loc la lumina zilei, în loc deschis, precum și acele care se țin – cel mai târziu până la 8 seara – în localuri închise, destinate acestui scop (case culturale, case naționale, case închiriate de organizatori sau în cârciumi autorizate).

Comunicându-vă cele ce preced, avem onoare a vă ruga să binevoiți a lua măsuri în consecință. –

MINISTRU,
/ss/ indescifrabil

Director,
/ss/ indescifrabil

Acest ordin s-a comunicat:
D[omni]lor Prefecți de Județe, spre executare
D[omni]lor Reziendenți Regali ai Ținuturilor, spre știință și (cuvânt indescifrabil).

Excelenței Sale D[omnu]lui Rezydent Regala al Ținutului Olt.

S.J.A.N., Dolj, fond Reziendența Regală a Ținutului Olt,
Serviciul Administrativ, dosar nr. 16/1940, f. 62.

ANEXA NR. 4

PREFECTURA JUDEȚULUI OLT
Nr. 8100
1938 Mai 24

DOMNULE PRIMAR,

Ca urmare [a] ordinului Ministerului de Interne cu Nr. 8631 A/[1]938 și pentru menținerea trează a sentimentului religios în populațiune, este de dorit ca autoritățile publice și funcționarii lor să dea cel dintâi exemplu.

De aceea se recomandă ca în localurile autorităților să se afle câte o icoană, cel puțin în birourile șefilor.

Dacă acea autoritate nu posedă icoane și dorește să-și procure, vă puteți adresa școalei de misionare, care funcționează pe lângă Universitatea populară din Vălenii de Munte – județul Prahova, unde se găsesc icoane frumos zugrăvite.

PREFECT
/ss/ indescifrabil

SECRETAR GENERAL
/ss/ indescifrabil

S.J.A.N., Olt, fond Prefectura Județului Olt,
dosar nr. 20/1938, f. 44.

ANEXA NR. 5

F.R.N.
COMANDAMENTUL GĂRZII NAȚIONALE
Serviciul Propagandei
No. 5329
1938 Septembrie 10

CĂTRE
GĂRZILE NAȚIONALE F.R.N.
DE
ȚINUT, JUDEȚ ȘI PLASĂ

Am cetit mai pe vară, un apel al Domnului Rezident Regal Giurescu prin care îndemna autoritățile din Ținutul Dunărea de Jos să stăruie ca obișnuitele mese cu hrană destulă, servită de regulă rudelor, ce au loc cu ocaziunea pomenirii morților să se facă la școli, hrana împărțindu-se copiilor, care mai ales la sate, duc lipsa unei bune și îndestulătoare alimentații.

Ideea este cum nu se poate mai bună și socotim că dacă s-ar generaliza, o bună parte din copii vor avea din când în când o hrană pe care părinții, lipsiți de mijloace, nu li-o pot procura.

Pentru aplicarea acestei dorințe a noastră, vă rugăm să începeți de îndată o acțiune de convingere, adresată în prim[ul] rând cucernicilor preoți ca unii ce vin în contact direct cu poporul, ca la rândul lor să obțină adeziunea celor ce fac aceste pomeniri.

La școlile pe lângă care funcționează cantine, chestiunea se simplifică prin aceia că mâncarea gătită adusă de acasă, se poate înlocui prin alimente ce se pot prepara cu bucătăria cantinei.

Este o mai mare pomană dând un codru de pâine unui copil flămând și Dumnezeu primește mai bine aceasta decât săturând rudele și prietenii care nu totdeauna au și cuviința de mulțumire pentru cel ce dă.

Sănătate!
COMANDANTUL GĂRZII NAȚIONALE F.R.N.
/SS/ GENERAL P GEORGESCU

S.J.A.N., Vâlcea, fond Garda Națională a Frontului Renașterii Naționale
județul Vâlcea, dosar nr. 1/1939, f. 166.